

การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ
สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร
THE PREPARATION FOR RETIREMENT BEFORE OF CIVIL OFFICIALS
OF THE FINANCE DEPARTMENT BANGKOK METROPOLITAN
ADMINISTRATION

จิรวัดน์ ศิริแสน
สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้รับผิดชอบบทความ

Jirawat Sirisan
E-Mail: sirisantee@gmail.com
Faculty of Business Administration Program in Accounting
Ramkhamhaeng University
Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 214 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบใช้สถิติการทดสอบแบบ t-test ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครที่มีเพศ แตกต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการไม่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือน และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการแตกต่างกัน

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) to study The Preparation for Retirement before of Civil officials of The Finance Department Bangkok Metropolitan Administration (2) to study The Preparation for Retirement before of Civil officials of The Finance Department Bangkok Metropolitan Administration by Personal factors. The sample group used in this research was the Civil officials of Finance Department Bangkok Metropolitan Administration consumed 214. The questionnaire was used to be a tool for collecting the data. The data collected were analyzed by using the frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by Independent Sample (t-test), One-way ANOVA (F-test), in case of its had statistical significant different testing a pair of variables by LSD was used to test hypothesis for each pair in order to see which pair are different.

The results of hypothesis testing showed that Civil officials of Finance Department Bangkok Metropolitan Administration with personal factors include sex were different making the preparation for Retirement before of Civil officials was not different and The personal factors of Civil officials of Finance Department Bangkok Metropolitan Administration have different age, status, education, position, monthly savings budget and monthly income making the Preparation for Retirement before of Civil officials was is different.

Keywords: The Preparation for Retirement before of Civil officials.

บทนำ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าถึงร้อยละ 10 ของจำนวนประชากร ซึ่งกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 เมื่อมีสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งประเทศไทยมีจำนวน 67.6 ล้านคน ในปี 2560 เป็นชาย 33 ล้านคน และหญิง 34.6 ล้านคน โดยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป 11.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรทั้งหมด เป็นชาย 5.08 ล้านคน (ร้อยละ 15.4) และหญิง 6.23 ล้านคน (ร้อยละ 18.0) เมื่อแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 3 ช่วงวัย คือ ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70 - 79 ปี) และผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) จะพบว่า ผู้สูงอายุของไทยส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วงวัยต้น ร้อยละ 57.4 ของผู้สูงอายุ

กรุงเทพมหานคร มีข้าราชการและบุคลากรที่เกษียณอายุราชการในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลให้กรุงเทพมหานครต้องมีภาระค่าใช้จ่ายกับข้าราชการที่เกษียณอายุราชการมากขึ้น เพราะจะต้องจ่ายเงินบำเหน็จบำนาญ และเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลให้กับข้าราชการที่เกษียณอายุราชการ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญในเรื่อง

การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ เพื่อให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานครได้รับความรู้ในเรื่องกฎหมายต่าง ๆ ที่จำเป็น การดูแลสุขภาพกายและใจ (Smart Body & Smart Mind) และมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุราชการ การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในช่วงหลังจากการหยุดปฏิบัติงานราชการ เพื่อการมีชีวิตที่มีคุณภาพอย่างมีความสุข

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมให้แก่ข้าราชการในสังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยมีขอบเขตของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ข้าราชการในสังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ 2565 ซึ่งมีข้าราชการในสังกัดสำนักงานการคลัง รวมทั้งสิ้นจำนวน 457 คน (ข้อมูลจากฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขานุการ สำนักงานการคลัง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ 0.05 จึงทำให้มีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และจากการคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวน 214 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตและประเด็นในการศึกษา เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือน และรายได้ต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม คือ การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย (1) ด้านการเงิน (2) ด้านสุขภาพร่างกาย (3) ด้านสุขภาพจิตใจ (4) ด้านที่อยู่อาศัย และ (5) ด้านการใช้เวลาว่าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อให้ทราบถึงการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือน และรายได้ต่อเดือน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีปัจจัยส่วนบุคคล

ด้านเพศกับการเตรียมความพร้อม

ภราดา โชติกุล และ บัวทอง สว่างโสภาคกุล, (2564) ได้กล่าวว่า จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุของพนักงานสายการพาณิชย์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่า เพศ ทำให้มีการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุกับการเตรียมความพร้อม

ศศินันท์ ศาสตรสาร, (2563) ได้กล่าวว่า จากการศึกษาเรื่องการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมเกษียณอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุและค่าใช้จ่ายรายเดือนที่แตกต่างกันจะมีพร้อมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมเกษียณอายุแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการวางแผนเกษียณอายุคืออายุช่วง 51 – 60 ปี คือบุคคลที่มีอายุมากขึ้นจะมีความพร้อมในการวางแผนทางการเงิน โดยการเปรียบเทียบช่วงอายุพบว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ไม่ค่อยมีการเตรียมความพร้อมในการเกษียณอายุทั้งนี้อาจเกิดเนื่องจากยังอยู่ในวัยที่ต้องใช้จ่ายเงินในการดำรงชีวิต จึงทำให้ยังไม่มีแนวคิดในการเตรียมตัววางแผนในการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงอายุอื่น ๆ

สุธานี ราชแป้น, (2563) ได้กล่าวว่า การที่ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่มีอายุต่างกันทำให้มีการวางแผนการดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชการ โดยรวมต่างกัน การที่ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีอายุต่างกัน มีการวางแผนการดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชการ ที่ต่างกัน

ด้านสถานภาพกับการเตรียมความพร้อม

ศศินันท์ ศาสตรสาร, (2563) ได้กล่าวว่า สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน

ภราดา โชติกุล และ บัวทอง สว่างโสภาคกุล, (2564) ได้กล่าวว่า จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุของพนักงานสายการพาณิชย์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้ค้นพบว่าปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายได้เสริม การออม ภาวะสุขภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรม มีการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน

ด้านระดับการศึกษากับการเตรียมความพร้อม

นวรรตน์ จันเพชร, (2558) ได้กล่าวว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมเกษียณอายุแตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงกว่าก็สามารถเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรดีกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าทำให้มีต้นทุนต่างกันในการเตรียมความพร้อม

ด้านระดับตำแหน่งงานกับการเตรียมความพร้อม

สุธานี ราชแป้น, (2563) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่มีตำแหน่งงานต่างกันทำให้การวางแผนดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชการ โดยรวมต่างกัน ซึ่งการที่ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีตำแหน่งงานต่างกัน เป็นตัวกำหนดการวางแผนดำเนินชีวิตในวัยเกษียณอายุราชการต่างกัน เนื่องจากตำแหน่งงานที่ต่างกันในสายอาชีพทำให้มีทัศนคติ พฤติกรรม ความคิด ความชอบแตกต่างกัน

ด้านงบประมาณในการออมต่อเดือนกับการเตรียมความพร้อม

วรลักษณ์ ลิ้มกาญจนา และคณะ, (2563) ได้กล่าวว่า การศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ภาคใต้ พบว่าพนักงานส่วนใหญ่มีสัดส่วนการออมโดยเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10% ของรายได้ และไม่ได้กำหนดวงเงินสำหรับการออมเพื่อวัยเกษียณไว้ชัดเจน แต่มีการเก็บออมทุกเดือน และมีแนวโน้มการเก็บออมที่เพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ให้ความสำคัญสำหรับการออมเพื่อวัยเกษียณยังไม่มากพอ

ด้านรายได้ต่อเดือนกับการเตรียมความพร้อม

อังคณา วิจิต, (2558) ได้กล่าวว่า รายได้ต่อเดือนของพนักงานสูงขึ้นจะส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่สูงขึ้นตามไปด้วย

ภราดา โชติกุล และ บั้วทอง สว่างโสภากุล (2564) ได้กล่าวว่า รายได้ต่อเดือนทำให้มีการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน จากการศึกษาความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุของพนักงานสายการพาณิชย์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ

นิภาพร เกิดมาลัย และ มนัสสินี บุญมีศรีสง่า, (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ว่าการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการมีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านที่อยู่อาศัยและด้านการใช้เวลาว่างแล้วมีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านการเงินกับการเตรียมความพร้อม

ศศินันท์ ศาสตรสาระ, (2563) ได้กล่าวว่า การวางแผนทางการเงินประจำเดือนความมั่นคงในชีวิตคือสาเหตุหลักในการวางแผนทางการเงิน ทั้งนี้การที่ได้ทราบข้อมูลการวางแผนทางการเงินจากสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ เป็นต้น หรือยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีการวางแผนทางการเงินเพื่อให้มีรายได้หลังเกษียณอายุไว้แล้วมีและบุคคลในครอบครัวคอยให้คำปรึกษาด้านการวางแผนการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนส่วนใหญ่ใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภค

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพร่างกาย

สุธานี ราชแป้น, (2563) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีวางแผนเอาใจใส่ดูแลสุขภาพร่างกายเหมาะสม โดยมีการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ การพักผ่อนที่เพียงพอ ทำประกันสุขภาพ และมีการควบคุมโภชนาการ

อังคณา วิชิต, (2558) ได้กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านร่างกาย มีระดับการเตรียมที่สูงที่สุดจากการตรวจร่างกายประจำปี เมื่อแพทย์นัดทำการตรวจจะเข้าพบแพทย์ เลือกที่จะรับประทานผักผลไม้มากขึ้น ทั้งนี้หน่วยงานให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพจึงได้จัดโครงการตรวจสุขภาพประจำปี และมีกิจกรรมการออกกำลังกายต่าง ๆ และให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแก่พนักงาน

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพจิตใจ

สุธานี ราชแป้น, (2563) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนใหญ่การวางแผนในการที่จะมีสุขภาพจิตดี เตรียมพร้อมปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงแก่ตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อมได้โดยไม่มี ความตึงเครียดทางจิตใจ มีอารมณ์แจ่มใส ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้และมีการส่งเสริมสุขภาพจิตอยู่เสมอ

จิณณรัตน์ วราบุญนาคริรมย์, (2558) ได้กล่าวว่า การรับรู้ถึงสมรรถภาพทางจิตใจของตนเองว่ามีความสามารถพร้อมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีการยอมรับการเกษียณอายุราชการ การลดความเครียด ความวิตกกังวล และมีการปล่อยวางทำให้มีความสุขเมื่อเกษียณอายุ

การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย

สุธานี ราชแป้น, (2563) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องที่อยู่อาศัยในวัยเกษียณมีการวางแผนซ่อมแซม ซึ่งรวมถึงการเตรียมในการสะสมทรัพย์เพื่อซื้อหรือปลูกสร้างที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสุขภาพร่างกายและได้เตรียมหาบุคคลซึ่งอาจเป็นญาติพี่น้องหรือลูกหลานมาอยู่อาศัยเพื่อดูแล รวมถึงศึกษาการหาความรู้เกี่ยวกับการเลือกสถานที่ รูปแบบบ้าน สภาพที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และการหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานรับดูแลผู้สูงอายุหากจำเป็นต้องอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา

การเตรียมความพร้อมด้านการใช้เวลาว่าง

อังคณา วิชิต, (2558) ได้กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านการใช้เวลาว่างเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากต้องหยุดทำงานประจำ ผู้เกษียณอายุจะมีเวลาว่างมากขึ้น จึงควรหางานอดิเรกที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ควรหากิจกรรมการใช้เวลาว่าง ที่ผู้เกษียณอายุชื่นชอบมีความถนัดและมีความเหมาะสมกับกำลังของตนเอง เช่น ทำงานอดิเรก เขียนหนังสือ เล่นกีฬา เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมหรือทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

วันชัย แก้วสุมาลี, (2552) ได้กล่าวว่า การเตรียมตัวก่อนวัยเกษียณอายุราชการมีประโยชน์ต่อผู้ที่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุและบุคคลรอบข้าง ด้านการใช้เวลาว่างได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนวัยเดียวกัน ญาติพี่น้องเพื่อนต่างวัย และเข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ผู้วิจัยพบว่า ได้มีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไป แต่ด้วยความหมายและวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกันของการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

นิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า, (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ว่าการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการมีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านที่อยู่อาศัยและด้านการใช้เวลาว่างแล้วมีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และการออมต่อเดือน แตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครูที่ไม่แตกต่างกัน

อุไร สุทธิแยม, (2562) ได้กล่าวว่า เกษียณอย่างไรให้เกษม คนส่วนใหญ่ละเลยเรื่องสุขภาพร่างกาย เพราะให้ความสำคัญกับการหารายได้ การใช้ชีวิตที่เสี่ยงต่อสุขภาพอนามัย ประกอบกับผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในวัยทำงานซึ่งยังสภาพร่างกายยังสมบูรณ์ จึงไม่ให้ความสำคัญด้านร่างกาย แต่มุ่งค้นหาเงินเลี้ยงชีพ เพราะคิดว่าการเกษียณยังอีกยาวไกล จึงไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านสภาพร่างกาย และทำให้การดำเนินชีวิตมีแนวโน้มส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายในวัยสูงอายุ ถึงแม้จะมีทรัพย์สินเงินทองไว้มากเท่าไร ก็อาจต้องหมดไปกับการรักษาสุขภาพในวัยเกษียณหรือก่อนเกษียณอายุอันจะส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจ ทำให้ไม่มีความสุข

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง (Non-Experimental Design) เป็นการวิจัยที่มีการศึกษาตามสภาพที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยไม่มีการจัดกระทำหรือควบคุมตัวแปรใด ๆ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแบบวิจัยตัดขวาง (Cross sectional studies) คือเป็นการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียว โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 9 ส่วนราชการ จำนวนทั้งสิ้น 457 คน (ข้อมูลจากฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขานุการ สำนักงานการคลัง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากการใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และระดับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มได้ไม่เกิน 5 % ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 214 ตัวอย่าง โดยกำหนดสัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด และมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 คือ การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตามประเภทส่วนราชการ

ขั้นที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้จำนวนตามที่ต้องการโดยไม่มีหลักเกณฑ์ว่ากลุ่มตัวอย่างจะเป็นใครที่สามารถให้ข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้แบบสอบถามทั้งแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด โดยส่วนของแบบสอบถามแบบปลายปิดผู้วิจัยมีตัวเลือกคำตอบให้สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกตอบ และในส่วนแบบสอบถามแบบปลายเปิดได้กำหนดคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้ โดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะของคำถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือน และรายได้ต่อเดือน มีจำนวนข้อคำถาม 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร เป็นลักษณะคำถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสุขภาพจิตใจ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการใช้เวลาว่าง มีจำนวนข้อคำถาม 28 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่พึงได้จากการเกษียณอายุราชการ เพื่อนำความรู้ไปวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุหรือไม่ มีจำนวนข้อคำถาม 1 ข้อ

เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ใช้ค่าร้อยละและค่าความถี่อธิบายตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่มปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือน และรายได้ต่อเดือน

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอธิบายตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงประมาณ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

2. สถิติอนุมาน (สถิติอ้างอิง) Inferential statistics ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการสังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยข้อมูลสถิติทดสอบ t-test

2.2 การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือนและรายได้ต่อเดือน โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยข้อมูลสถิติความแปรปรวน ทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปสู่การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครโดยภาพรวม ระดับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านสุขภาพจิตใจ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านการใช้เวลาว่าง ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการเงิน

2. ผลการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือน และรายได้ต่อเดือน สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ ต่างกัน ทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการไม่ต่างกัน

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน งบประมาณในการออมต่อเดือน และรายได้ต่อเดือน ต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการเงิน การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ได้ยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศศินันท์ ศาสตร์สาระ (2563) ได้กล่าวว่า การวางแผนทางการเงินประจำเดือนความมั่นคงในชีวิตคือสาเหตุหลักในการวางแผนทางการเงิน ทั้งนี้การที่ได้ทราบข้อมูลการวางแผนทางการเงินจากสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ เป็นต้น หรือยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีการวางแผนงานทำให้ให้มีรายได้หลังเกษียณอายุไว้แล้วมีและบุคคลในครอบครัวคอยให้คำปรึกษาด้านการวางแผนการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนส่วนใหญ่ใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภค

1.2 ด้านสุขภาพร่างกาย การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับการพักผ่อนที่เพียงพอและการตรวจสุขภาพประจำปีเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธานี ราชแป้น

(2563) กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีวางแผนเอาใจใส่ดูแลสุขภาพร่างกายเหมาะสม โดยมีการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ การพักผ่อนที่เพียงพอ ทำประกันสุขภาพ และมีการควบคุมโภชนาการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ อังคณา วิชิต (2558) ได้กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านสุขภาพร่างกาย มีระดับการเตรียมความพร้อมมากที่สุด จากการตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี เมื่อแพทย์นัดตรวจจะเข้าพบแพทย์ทุกครั้งและเลือกที่จะรับประทานผักผลไม้มากขึ้น และหน่วยยังให้ความสำคัญเรื่องการตรวจสุขภาพประจำปี ส่งเสริมทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กำลังกายต่าง ๆ เป็นต้น และให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแก่พนักงาน

1.3 ด้านสุขภาพจิตใจ การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ

สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร มีวิธีการเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดี สามารถทำใจยอมรับกับการเกษียณอายุราชการได้ และสามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองต่อบุคคลรอบข้างในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธานี ราชแป้น (2563) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนใหญ่การวางแผนในการที่จะมีสุขภาพจิตดี เตรียมพร้อมปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงแก่ตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อมได้โดยไม่มีความตึงเครียดทางจิตใจ มีอารมณ์แจ่มใส ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้และมีการส่งเสริมสุขภาพจิตอยู่เสมอ และสอดคล้องกับแนวคิดของ จินฉัตรณ์ วราบุญนาคริภรณ์ (2558) ได้กล่าวว่า พนักงานสามารถปรับตัวภายหลังจากการเกษียณอายุและมีเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่า สามารถปรับตัวใช้ชีวิตภายหลังจากการเกษียณอายุได้ และพนักงานสามารถยอมรับการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงานต่าง ๆ เมื่อเกษียณอายุ

1.4 ด้านที่อยู่อาศัย การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ

สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร เห็นว่าการเลือกที่อยู่ร่วมกันในที่พักอาศัยเป็นเรื่องที่ให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธานี ราชแป้น (2563) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องที่อยู่อาศัยในวัยเกษียณและได้เตรียมหาบุคคลซึ่งอาจเป็นญาติพี่น้องหรือลูกหลานมาอยู่อาศัยเพื่อดูแล รวมถึงศึกษาการหาความรู้เกี่ยวกับการเลือกสถานที่ รูปแบบบ้าน สภาพที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และการหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานรับดูแลผู้สูงอายุหากจำเป็นต้องอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา และสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรี สุขโชค และ ดร. วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ (2563) ได้กล่าวว่า พนักงานบริษัทกลุ่มเงินออเรชั่นวัยมีความพร้อมในการวางแผนชีวิตก่อนวัยเกษียณในด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมาก โดยได้วางแผนด้านที่อยู่อาศัยตั้งแต่วัยทำงานอีกทั้งยังคำนึงถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและปัญหาเรื่องด้านอยู่อาศัยในวัยเกษียณและคำนึงถึงด้านสังคมที่ดีเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ

1.5 ด้านการใช้เวลาว่าง การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ

สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร มีการเตรียมวางแผนที่จะทำ

กิจกรรมหลังวัยเกษียณไว้แล้วและมีการเตรียมเวลาไปเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม หรือทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วันชัย แก้วสุมาลี (2552) ได้กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมด้านการใช้เวลาว่างและได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนในวัยเดียวกัน เพื่อนต่างวัย ญาติพี่น้อง และเข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ ก่อนวัยเกษียณอายุราชการมีประโยชน์ต่อผู้ที่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุและบุคคลรอบข้าง และสอดคล้องกับแนวคิดของ อังคณา วิชิต (2558) ได้กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านการใช้เวลาว่างเป็นเรื่องสำคัญเนื่องจากต้องหยุดทำงานประจำผู้เกษียณอายุจะมีเวลาว่างมากขึ้น จึงควรหางานอดิเรกที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ควรหากิจกรรมการใช้เวลาว่าง ที่ผู้เกษียณอายุชื่นชอบ มีความถนัดและมีความเหมาะสมกับกำลังของตนเอง เช่น ทำงานอดิเรก เขียนหนังสือ เล่นกีฬา เข้าร่วมกิจกรรมในสังคม หรือทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

2. ผลการศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการสังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน ทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่ต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร มีเพศที่แตกต่างกันไม่ได้เป็นตัวกำหนดระดับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภราดา โชติกุล และ บัณฑิต สว่างโสภากุล (2564) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ทำให้มีการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน จากการศึกษาในเรื่อง การศึกษาความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุของพนักงานสายการพาณิชย์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ นิภาพร เกิดมาลัย และ มัมสสินี บุญมีศรีสง่า (2561) ได้กล่าวว่า เพศชายและหญิง มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการแตกต่างกัน รวมถึงความสนใจในการรับข้อมูลข่าวสาร ความรับผิดชอบ และพบว่าเพศหญิงมีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุมากกว่าเพศชาย

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน ทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อายุเป็นตัวกำหนด ให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ที่มีอายุ 51 ปี – 60 ปี มีระดับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการมากที่สุด เนื่องจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาจึงมีผลให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศศินันท์ ศาสตรสาร (2563) ได้กล่าวว่า การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความเกษียณอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุที่แตกต่างกันจะมีพร้อมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมเกษียณอายุแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการวางแผนเกษียณอายุคืออายุช่วง 51 – 60 ปี คือบุคคลที่มีอายุมากขึ้นจะมีความพร้อมในการวางแผนทางการเงิน โดยการเปรียบเทียบช่วงอายุพบว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ไม่ค่อยมีการเตรียมความพร้อมในการเกษียณอายุ

ทั้งนี้อาจเกิดเนื่องจากยังอยู่ในวัยที่ต้องใช้จ่ายเงินในการดำรงชีวิต จึงทำให้ยังไม่มีแนวคิดในการเตรียมตัววางแผนในการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงอายุอื่น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธานี ราชแป้น (2563) ได้กล่าวว่า การที่ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่มีอายุต่างกันทำให้มีการวางแผนการดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราช โดยรวมต่างกัน การที่ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีอายุต่างกัน มีการวางแผนการดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชที่ต่างกัน

2.3 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวกำหนด ให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการด้านสุขภาพร่างกายและด้านสุขภาพจิตใจ มากที่สุด การศึกษาจึงมีผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เรียนรู้จากประสบการณ์การใช้ชีวิตจริง และการรับรู้จากสิ่งรอบข้าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนวรรตน์ จันเพชร (2558) ได้กล่าวว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมเกษียณอายุแตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงกว่าก็จะสามารถเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรดีกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าทำให้มีต้นทุนต่างกันในการเตรียมความพร้อม และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธานี ราชแป้น (2563) ได้กล่าวว่า การที่ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีระดับการศึกษาต่างกันทำให้มีการวางแผนดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชการต่างกัน ซึ่งระดับการศึกษาที่แตกต่างกันเป็นตัวกำหนดการวางแผนดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชการ

2.4 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สถานภาพแตกต่างกัน เป็นตัวกำหนดการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ด้านสุขภาพร่างกายและด้านสุขภาพจิตใจ โดยสถานภาพโสดมีการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการแตกต่างกับสถานภาพสมรสและหย่าร้าง/หม้าย โดยภาพรวมมีระดับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการน้อยกว่าทุกสถานภาพ อาจเป็นเพราะว่า สถานภาพสมรสอยู่เป็นครอบครัว มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารและปรึกษาการเตรียมความพร้อมในทุกด้านระหว่างคู่สมรส และสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย อาจจะมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต รวมทั้งการแชร์ข้อมูลระหว่างกันมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพโสด ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศินันท์ ศาสตร์สาระ (2563) ได้กล่าวว่า สถานภาพที่ต่างกันจะมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ การิตา เจริญถาวร (2563) กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 ภาคกลาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ภราดา โชติกุล และ บัวทอง สว่างโสภาคกุล (2564) ได้กล่าวไว้ว่าจากการศึกษาเรื่อง การศึกษาความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุของพนักงานสายการ

พาณิชย์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้ค้นพบ ระดับการศึกษา มีการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน

2.5 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับตำแหน่งงานต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ระดับตำแหน่งงานแตกต่างกัน เป็นตัวกำหนดการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ในด้านการเงินและด้านที่อยู่อาศัย โดยระดับตำแหน่งงาน ที่มีการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการแตกต่างกับระดับผู้อำนวยการ โดยภาพรวมระดับผู้อำนวยการมีระดับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการมากกว่าทุกระดับตำแหน่งงาน อาจเป็นเพราะว่า เนื่องระดับผู้อำนวยการมีรายได้ต่อเดือนที่สูงกว่าทุกระดับจึงทำให้มีความพร้อมทางการเงินและด้านที่อยู่อาศัย และมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้มากกว่าทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อังคณา วิจิต (2558) ได้กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมเกษียณอายุโดยส่วนใหญ่แล้วพนักงานมีการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีรายได้ต่อเดือนสูง จึงทำให้พนักงานที่ทำงานในการเคหะแห่งชาติส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่ง ดังนี้ พนักงานการเงินและบัญชีสถาปนิก และพนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นต้น พบว่าลักษณะตำแหน่งหน้าที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมเกษียณอายุต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธานี ราชแป้น (2563) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่มีตำแหน่งงานต่างกันทำให้การวางแผนดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชการ โดยรวมต่างกัน ซึ่งการที่ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีตำแหน่งงานต่างกัน เป็นตัวกำหนดการวางแผนดำเนินชีวิตในวัยเกษียณอายุราชการต่างกัน เนื่องจากตำแหน่งงานที่ต่างกันในสายอาชีพทำให้มีทัศนคติ พฤติกรรม ความคิด ความชอบแตกต่างกัน

2.6 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีงบประมาณในการออมต่อเดือนต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า งบประมาณในการออมต่อเดือนต่างกันเป็นตัวกำหนดการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการ ข้าราชการส่วนใหญ่มีงบประมาณในการออมต่อเดือนอยู่ที่ 5,000 – 10,000 บาท และไม่ได้วางแผนเรื่องการออมเงินไว้เพื่อวัยเกษียณที่ชัดเจน แต่มีการเก็บออมเงินทุกเดือน และยังให้ความสำคัญสำหรับการออมยังไม่มากพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วราลักษณ์ ลิ้มกาญจนา และคณะ (2563) ได้กล่าวว่า พนักงานมีสัดส่วนการออมโดยเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10% ของรายได้ และไม่มีการกำหนดวงเงินไว้เพื่อสำหรับการออมก่อนวัยเกษียณไว้ชัดเจน แต่มีการเก็บออมในทุกเดือน และมีแนวโน้มการเก็บออมเพิ่มมากขึ้น และยังให้ความสำคัญสำหรับการออมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณยังไม่มากพอ

2.7 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า รายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นตัวกำหนดการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ สำนักงานการคลัง ที่มีรายได้ต่อเดือน

สูงขึ้นจะส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุราชการตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อังคณา วิจิต (2558) ได้กล่าวว่า รายได้ต่อเดือนของพนักงานสูงขึ้นจะส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่สูงขึ้นตามไปด้วย และไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ภราดา โชติกุล และ บัวทอง สว่างโสภากุล (2564) ได้กล่าวว่า รายได้ต่อเดือนทำให้มีการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน จากการศึกษาความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุของพนักงานสายการพาณิชย์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากผลวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการวิจัย เพื่อให้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่บุคลากรในองค์กร ดังนี้

1.1 บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในช่วงวัยทำงานทั้งของภาครัฐหรือเอกชน สามารถนำข้อมูลที่ค้นพบไปใช้ในการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุในด้านต่าง ๆ เพื่อไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตหลังวัยเกษียณอายุอย่างมีความสุขสมบูรณ์ต่อไป

1.2 หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ และนำแนวทางไปจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่บุคลากรในหน่วยงานสำหรับในการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุเพื่อนำไปปรับใช้กับชีวิตหลังเกษียณอย่างมีความสุขสมบูรณ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเจาะลึกถึงข้อมูลที่หลากหลายและชัดเจนรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุ ซึ่งจะได้นำไปเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่อไป รวมถึงติดตามผลหลังจากเกษียณอายุไปแล้ว

2. ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมไปถึงกลุ่มงานอาชีพอิสระ เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น รวมถึงข้อมูลความต้องการของกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่มีอาชีพและรายได้ไม่แน่นอน เพื่อที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุ และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาปรับใช้กับชีวิตหรือช่วยเหลือกลุ่มบุคคลดังกล่าวให้ตรงกับความต้องการมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

การิตา เขียรถาวร. (2563). การศึกษารูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 ภาคกลาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- จิณณรัตน์ วราบุญนาภิรมย์. (2558). การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท ยูเซ็นโล จิสติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด. สารนิพนธ์. พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาดบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวรรตน์ จันเพชร. (2558). การเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพของกรมควบคุมโรค. วิทยานิพนธ์. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาดบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2561). ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ. คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรี สุขโชค และ ดร.วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ. (2563). การเตรียมความพร้อมวางแผนชีวิตเพื่อการเกษียณของพนักงาน บริษัทเอกชนกลุ่มเงินเนอเธอร์แลนด์. การค้นคว้าอิสระ. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- ภราวดา โชติกุล และ บัวทอง สว่างโสภาคกุล. (2564). ความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุของพนักงานสายการพาณิชย์บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). วารสารสมาคมนักวิจัย, 26(1), 195-210, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรลักษณ์ ลิ้มกาญจนา และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ภาคใต้. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาดบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วันชัย แก้วสุมาลี. (2552). ความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงานของบุคคลทำงานวัยผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์. การศึกษามหาดบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศินันท์ ศาสตร์สาร. (2563). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- สุธานี ราชแป้น. (2563). การวางแผนดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาดบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาลักษณ์ จันทา. (2560). การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทผลิตอุปกรณ์กีฬาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาดบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อังคณา วิจิต. (2558). การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ : กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่. การค้นคว้าอิสระ. ศิลปศาสตรมหาดบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุไร สุทธิแยม, (2562). เกษียณอย่างไรให้เกษม. การค้นคว้าอิสระ. ศึกษาศาสตรมหาดบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.